

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 02.10.2024
FU-sak: 35/24		Arkivsaknr.:

Tiltak for styrket deltakelse på eksternfinansierte forskningsarenaer

- **Løypemelding**
-

Bakgrunn

Forskningsutvalget tok våren 2024 initiativ til et prosjekt for styrking av forskningsfinansiering ved UiB. Utkast til mandat for prosjektet, og oppnevning av arbeidsgruppe, har vært lagt fram for Forskningsutvalget i sak [10/24](#), [20/24](#) og [29/24](#).

I november og januar vil Forskningsutvalget bli forelagt to delrapporter i prosjektet, mens i februar skal helheten i arbeidet legges fram til drøfting. I møtet i november vil Forskningsutvalget presenteres for en drøftingssak som redegjør for kunnskapsgrunnlaget som er skaffet til veie siden oppstart av prosjektet. Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er allerede godt i gang, og i denne saken legges det fram en kortfattet løypemelding som redegjør for noe av arbeidet som er foretatt til nå.

Kunnskapsgrunnlag – status i arbeidet

1. Møter i arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen ble konstituert på møte 6. juni, og hadde sitt første ordinære møte 21. august. Møtet i august la opp til erfaringsdeling rundt tema søknadsmotivasjon, kvalitetsarbeid med søknader og grunnenhetens rolle.

Arbeidsgruppen ble på forhånd forelagt konkrete spørsmål til diskusjon og refleksjon. På spørsmål om hvilke faktorer som påvirker egen motivasjon for å utarbeide søknader om forskningsmidler, pekte samtlige på personlig forskertrang og behov for finansiering for å gjennomføre forskningsideer. For fagmiljøene innen medisin og naturvitenskap, og for instituttsektoren, er finansiering en forutsetning for å kunne utføre forskning. I humsam-fag (humaniora, samfunnsvitenskap, juss) er forskningen mindre kapitalintensiv, og da blir finansieringen i mindre grad sett på som en nødvendig forutsetning for ansatte i faste stillinger. Alle i gruppen pekte på teamutvikling som en annen viktig faktor.

Forskningsrådgivere blir trukket fram som sentrale ressurser av flere. Erfaring med å kjøpe tjenester varierer. Hjelp med språk, sjargong og særlige krav i søknadene (eksempelvis beskrivelser av impact/virkninger) er viktig særlig i EU-søknader, her kan ofte også forskningsrådgivere bidra. Noen fakultet arrangerer søknadsseminar der søkere utvikler prosjektforslag sammen, da blir oppgaven mer kollektiv.

Egen deltakelse som evaluatorer og i vurderingspanel ble trukket fram som en særlig verdifull erfaring, da det gir førstehånds innsikt i hvordan søknader blir behandlet og hva evaluatorer reagerer på.

Forskningsrådets nye rutiner med karanteneordning og løpende frister i FRIPRO ble trukket fram som hemmende: en blir redd for at søknader ikke holder tilstrekkelig mål, og mangel på frister gjør at en trekker ut arbeidet med søknadene.

Noen institutter er særlig undervisningstunge, da blir det lite fokus på prosjektfinansiering på fellessamlinger og lignende arenaer siden mange ikke opplever at det har nok tid til forskning. Frikjøp brukes av de fleste, men i varierende grad, og med ulike kriterier. Ikke alle er interessert i fullt frikjøp, selv om instituttene tilbyr det. Det ble kommentert at en heller ville hatt frikjøp fra administrative oppgaver enn undervisning. Ved et institutt gis det mulighet for egnt undervisningsemne/forskningsseminar på masternivå knyttet til prosjektets tema, noe som ses på som verdifullt.

2. Workshop med Forskningsrådgivere ved institutt, fakultet og Forsknings- og innovasjonsavdelingen

FIA og ØKA arrangerte workshop om ekstern finansiering for forskningsrådgivere ved fakultet og institutt 23. august. Arrangementet la opp til erfaringsdeling om støtte i utvikling av prosjektforslag på fakultetene og i fellesadministrasjonen. Følgende problemstillinger ble lagt fram for drøfting i grupper:

- Hvordan arbeider min enhet for å styrke eksternfinansiering:
 - Mobilisering av søkere
 - Søknadsstøtte / organisatoriske støtteordninger
 - Potensielle barrierer
- Hvordan kan UiB øke antall søknader (og gjennomslag)

Samtalene demonstrerte stor variasjon i kultur, rutiner og tiltak mellom institutt og fakulteter. Av tiltak knyttet til de enkelte diskusjonspunktene ble nevnt:

En tilbakemelding på samtalene var at hovedfokus burde ligge på gjennomslag (suksessrate), heller enn på søknadsvolum isolert. Det er ikke et mål at «alle» skal søke om finansiering hele tiden, men det er et mål at det vitenskapelige personalet skal få best mulig rammer for å kunne utføre forskning på høyt internasjonalt nivå.

Av momenter knyttet til mobilisering ble det lagt vekt på kulturarbeid, særlig blant yngre forskere. Arbeide systematisk med karriereutviklingsplaner og medarbeidersamtaler, dette er viktige virkemidler for den enkelte forsker. Videre, oppfølging av avslag, gjøre det lettere å håndtere og bruke tilbakemeldinger i framtidig prosjektarbeid. Kompetansebygging var også et sentralt moment, i form av kurs i søknadsskriving og mentorering fra erfarne forskere.

Som tiltak for søknadsstøtte ble det trukket fram Individuell veiledning fra forskningsrådgivere i søknadsarbeid, arrangere skriveøkter med bidrag fra tidligere stipendsøkere, samtaler om avslag, veiledning i skriveprosessen og FRIPRO-program med målrettet kursing, der søkere gjennomgår hverandres skisser.

Barrierer mot deltakelse kan omfatte størrelse på enheter (vanskelig å få oversikt på store enheter, større utfordringer med å prioritere og følge opp enkeltforskere), for få insentiver for søknadsarbeid og ikke tilstrekkelige administrative ressurser til søknadsstøtte og oppfølging.

3. Instituttledersamling

UiBs instituttlederprogram består av jevnlig samlinger for instituttlederne med et eller flere faglige tema som berører instituttlederne i deres hverdag.

13. september var instituttledersamlingen viet eksternfinansiering. Leder for arbeidsgruppen og FIA presenterte prosjektet, og brukte samlingen til å diskutere hvordan instituttene arbeider for å styrke eksternfinansiering i forskning, og hvilke ulike erfaringer de sitter med. 16 instituttledere deltok, og alle fakultetene var representert. Ved å bruke denne samlingen til informasjonsinnhenting om ulike praksiser, fikk man et kunnskapsgrunnlag som prosjektet kan ta med seg i det videre arbeidet. Instituttleder ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS) delte sin erfaring i plenum. Eksternfinansiering er en kjerneoppgave ved instituttet, og er over tid blitt en integrert del av forskningsaktiviteten ved instituttet. Instituttet driver proaktiv mobilisering mot forskerne, og i stedet for å sende bredt ut informasjon om ulike utlysninger, kartlegger søknadsrådgivere relevant utlysninger, og driver målrettet match-making i samråd med instituttleder. Instituttet har utarbeidet et skjema med spørsmål knyttet til ulike risiko- og økonomiske parametre i prosjektet det skal søkes om. Dette skal gjennomgås av instituttøkonom og godkjennes av instituttleder før søknad sendes. Alle prosjekter skal bidra til fellesskapet, og prosjektene inngår i en langsiktig plan for å styrke fagmiljøene.

Geofysisk institutt er et annet eksempel på et institutt som over lengre tid har bygget opp en sterk og strategisk søknadskultur, og der instituttleder og forskningsrådgiver legger langsiktig og strategiske planer for hvilke utlysninger forskerne bør søke på. Det er også andre institutt som har kommet langt i dett arbeidet.

Det er ulike praksis mellom fakultetene og instituttene i spørsmål om sammenhenger mellom eksternfinansiering og grunnbevilgning, og hva eksternfinansiering gir tilbake til basis. Flere av instituttlederne etterlyste en oversikt og kunnskapsdeling som viser hvordan de økonomiske mekanismene fungerer på fakultetene.

4. Praksis ved UiO og NTNU

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har hatt noen innledende samtaler med administrativ ledelse ved UiO og NTNU. Dette vil bli fulgt videre opp i samtaler med noen utvalgte institutt og fagmiljø ved institusjonene, slik at prosjektet får et bredere, kunnskapsgrunnlag om hvordan enhetene jobber med ulike virkemidler fra Forskningsrådet og EU.

Ved UiO er den fagnære, administrative søknadsstøtten lagt til fakultetene, mens den sentrale Forsknings- og innovasjonsadministrasjonen har et overordnet ansvar for sentrale forskningsadministrative tjenester. UiO er medlem av The Guild, som består av 22 forskningsintensive medlemsinstitusjoner fra 16 ulike land <https://www.the-guild.eu/> Mange av medlemsinstitusjonene i The Guild samler nå sin forskningsstøtte i sentrale enheter. UiO har satt i gang en pilot for å se på mulige virkemidler utenfor Europa, og tester nå bl.a. ut søkemotoren «Research Connect» [Access Specialist Research Funding For Research Organisations \(myresearchconnect.com\)](https://www.accessspecialist.com/). NTNU har hatt en lisens på dette i flere år. Flere av medlemsinstitusjonene i The Guild har medlemskap på fakultetsnivå. Flere av fagmiljøene ved UiO har bygget en sterk kultur for excellence, men det er fortsatt et stort, potensiale innenfor andre virkemidler som Pilar II i Horizon Europe. UiO gjennomfører årlige, bilaterale møter med fakultetene og det utarbeides årlige forskningsmeldinger.

Ved NTNU er den forskningsadministrative støtten samlet i den sentrale avdelingen for forskning, innovasjon og eksterne relasjoner (FIE). FIE koordinerer og utvikler støttetjenester for forskning og innovasjon for ansatte og studenter, f.eks. Horizon Europe. Det utformes sentrale prosesser rundt store initiativ som SFF, SFI mm. Mobilisering av fagmiljøene er et uttalt lederansvar, og alle institutter har en nestleder for forskning. Det gjennomføres årlige dialogmøter om forskning med alle fakultetene, og det utarbeides årlige kvalitetsmeldinger for forskning. Alle fakultet skal utarbeide spesifikke planer for ERC-søknader på kort og lang sikt, og skal oppdateres årlig. NTNU har utviklet en internasjonal utviklingsplan for 2022-2025, og et av utviklingsmålene er å øke utnyttelsen av EUs virkemidler for forskning, innovasjon og utdanning. NTNU skal doble sin portefølje av ERC sammenlignet med forrige rammeprogram, og skal bl.a. være blant de 20 universitetene i Horizon Europe, og det universitetet i Norge som gjør det best i tildeling fra prosjekter i Pilar II (globale utfordringer og konkurransedyktig næringsliv.).

5. Frikjøpsordninger ved UiB

Frikjøpsordninger i eksternfinansierte prosjekter er ulikt praktisert ved UiB, og som en del av kunnskapsarbeidet i prosjektet vil arbeidsgruppen presentere en oversikt over hvordan dette praktiseres i dag. Forhandlingsutvalget ved UiB har bedt HR-avdelingen fremskaffe en oversikt over praksis og eventuelle retningslinjer for frikjøp i forbindelse med eksternfinansierte prosjekt ved UiB, og vi vil komme tilbake med en oversikt over praksis når kartleggingen fra HR-avdelingen er ferdig.

6. Våre nordiske naboer

Som en del av kunnskapsgrunnlaget vil arbeidsgruppen fremskaffe informasjon fra bl.a Århus, Stockholm, Gøteborg og Helsinki.

Saken legges fram for forskningsutvalget til orientering.